

Nr 15.

Ankom till Riksdagens kansli den 17 maj 1912 kl. 5 e. m.

Andra kammarens fjärde tillfälliga utskotts utlåtande nr 15 angående herr Palmstiernas motion, nr 245, om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående inrättande af en statens lif-försäkringsanstalt.

I motion inom Andra kammaren, nr 245, har herr Palmstierna hemställt, att Riksdagen måtte besluta att i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det tacktes Kungl. Maj:t efter vederbörlig utredning framlägga förslag till bestämmelser om upprättande af en statens lif-försäkringsanstalt. *Motionen.*

Beträffande motiveringen för denna hemställan tillåter sig utskottet hänvisa till motionen.

Inom Första kammaren af herr Bäckström väckt, likalydande motion hänvisades till kammarens andra tillfälliga utskott, som i afgifvet utlåtande, nr 16, anfört bland annat följande:

Första kammarens andra tillfälliga utskott.

I motiveringen till förevarande motion framhåller motionären, att den under den senaste tiden inträffade betydliga stegringen i lefnadskostnaderna syntys honom vara af så oroväckande art, att Riksdagen borde taga under ompröfning, huruvida icke genom en mera planmässig organisation under statens medverkan besparingar i vissa fall skulle kunna göras. Ur denna synpunkt har motionären velat fästa uppmärksamheten på lif-försäkringsverksamheten, som direkt intresserade ej mindre än en åttendedel af Sveriges befolkning. Kunde nu lif-försäkringspremierna eller, riktigare sagdt, nettokostnaden för lif-försäkring ¹⁾

¹⁾ D. v. s. premien, minskad med premieåterbäringen (»vinsten»).

nedbringas, vore detta en lindring för försäkringstagarne och sålunda ett steg i motionens syfte. Ett sådant nedbringande ansåg motionären äfven vara möjligt genom att sänka lifförsäkringsbolagens för närvarande alltför stora omkostnader och särskildt deras utgifter för »provisioner till inspektörer, agenter och inkasserare, för lyx i kontorslokaler osv. — ja, kanske äfven för en eller annan direktör». För att nå detta mål har motionären föreslagit, att staten skulle gripa in vägledande genom att skapa en mönsteranstalt på lifförsäkringsområdet. Denna anstalt skulle icke hålla några yrkesanskaffare; utan skulle den försäkringsbehöfvande själf äga att å närmaste postkontor eller hos närmaste provinsialläkare afhämta nödiga prospekt och anmälningsblanketter. Huruvida ersättning härvid i en eller annan form skulle utgå, framgår ej af motionen, men synes vara skäl antaga, att enligt motionärens mening statsanstalten icke borde hålla några aflönade agenter. Äfven skulle försäkringstagaren själf inbetala sin premie, eventuellt genom postverket. Den föreslagna anstalten skulle icke få något monopol, den skulle icke heller tjäna något fiskaliskt syfte utan afse att i de lifförsäkringsbehöfvande medborgarnas intresse göra lifförsäkringen billigare. Enligt motionärens förmenande skulle upprättande af en statens lifförsäkringsanstalt efter antydda grunder, sedan den slagit igenom, leda till, att de starkare af de existerande privata anstalterna öfverginge till systemet med minskade omkostnader och sänkta premier, under det att en del af de svagare skulle finna med sin fördel förenligt att på statsförsäkringsanstalten öfverlåta sina förpliktelser mot försäkringstagarna jämte sina försäkringsfonder.

För bedömande af förevarande fråga ansåg utskottet det vara af vikt att erhålla någon kännedom dels om nettokostnaden för lifförsäkring i svenska försäkringsanstalter i förhållande till den i utländska anstalter dels ock om de statsanstalter för lifförsäkring, hvilka, enligt hvad utskottet hade sig bekant, redan funnos inrättade i åtskilliga främmande länder; och hade utskottet därför i skrifvelse till vederbörande statsråd anhållit, att försäkringsinspektionen måtte anbefallas afgifva yttrande i förenämnda hänseenden.

Rörande försäkringsinspektionens utlåtande, hvilket innehåller upplysningar såväl rörande nettokostnaden för lifförsäkring i svenska och utländska lifförsäkringsanstalter som ock angående statsanstalten för lifförsäkring i Danmark, England och Nya Zeeland hänvisas till nämnda utskotts utlåtande. Här må endast anföras, att försäkringsinspektionen besträffande nettokostnaden uttalar som allmänt omdöme, att *i genomsnitt* de svenska lifförsäkringsbolagen erbjuda försäkring till något lägre nettokost-

nad än de utländska privata bolagen. I jämförelse med nettokostnaderna i de danska och engelska statsanstalterna äro de svenska bolagens kostnader högre än nämnda kostnader i den danska anstalten, men lägre än i den engelska anstalten.

Jämväl beträffande Första kammarens utskotts granskning och komplettering af de beräkningar angående svenska lifförsäkringsbolagens förvaltningskostnader m. m., hvilka återfinnas i motiveringen till motionen, hänvisas till utskottets utlåtande.

Utskottet fortsätter därefter:

Försäkringsinspektionens redogörelse för statsanstalternas i England och Danmark verksamhet visar, att dessa anstalters försök att drifva lifförsäkringsrörelse utan agenter icke haft framgång. Bland de större privata bolagen äro de lätt räknade, som drifva sin rörelse utan agenter. Hur svårt det är för ett bolag, det må vara än så starkt, att få tillslutning, om agenter icke användas, visas tydligt däraf att ett bolag sådant som det utan agenter arbetande engelska Equitable på 5 år icke ökat sitt försäkringsbestånd mera än från 5,841 poliser på 8,2 millioner pund den ³¹/₁₂ 1904 till 6,250 poliser på 8,4 millioner pund den ³¹/₁₂ 1909. Af den gjorda jämförelsen mellan ett af de större svenska lifförsäkringsbolagen och en eventuell statsanstalt utan agenter framgår äfven, att försäkringskostnaden i en statsanstalt äfven i lyckligaste fall icke afsevärdt skulle understiga de bästa privata bolagens. Dessa förhållanden synas utskottet med full tydlighet ådagalägga, att en lifförsäkringsanstalt utan agenter har synnerligen ringa utsikt att vinna någon tillslutning af betydelse. Utskottet anser sig äfven hafva stöd för denna sin uppfattning däri, att den redan förefintliga svenska statsanstalten för olycksfallsförsäkring, riksförsäkringsanstalten, sett sig nödsakad att använda agenter.

Motionären synes utgå ifrån att lifförsäkringsanstalternas agentväsende utan skada skulle kunna afskaffas. Utskottet vill dock framhålla, att i Sverige allenast $\frac{1}{8}$ af befolkningen är försäkrad, under det att t. ex. i England de försäkrade lära utgöra 72 % af befolkningen. Behovvet af lifförsäkring kan sålunda ingalunda anses tillräckligt känt och erkänt af den stora massan af befolkningen här i landet. De kostnader, som lifförsäkringsbolagen få vidkännas i form af provisioner och aflöningar till inspektörer, agenter och inkasserare, äro således icke en onödig utgift utan utgöra en nödvändig förutsättning för utbredandet af lifförsäkringens fördelar till vidare kretsar af befolkningen. Då man torde hafva ringa anledning antaga, att de delar af befolkningen, som trots de senaste årens lifliga agentväsende ännu ej förmåtts att taga lifförsäkring, skulle komma att försäkra sig, därest agenterna afskaffades, utan tvärtom försäkringsbe-

ståndet med all sannolikhet skulle afsevärdt minskas, kan utskottet icke finna annat än att inrättandet af en statsanstalt, hvarigenom, efter hvad motionären hoppas, de privata bolagen skulle tvingas att mer eller mindre fullständigt afskaffa sitt agentväsende, komme att innebära en fara för försäkringsväsendet i Sverige.

Äfven om statsanstalten skulle lyckas slå igenom, synes det utskottet likväl mycket tvifvelaktigt, huruvida den skulle blifva till verklig nytta för det stora flertalet försäkringstagare, särskildt de små försäkringstagarne. Erfarenheten från såväl England som Danmark visar nämligen, att det hufvudsakligen är de större försäkringstagarne, som använda sig af anstalter utan agenter. I den engelska statsanstalten var sålunda år 1910 den genomsnittliga försäkringssumman 57 pund, hvilket är anmärkningsvärdt högt, då högsta försäkringssumman är 100 pund samt försäkringssummans medelbelopp i den engelska folkförsäkringen är 10—12 pund. Medelbeloppet af de 320 försäkringar, som år 1909 utställdes af det ofvannämnda privata engelska bolaget utan agenter, var omkring 1,300 pund. År 1910 beräknades genomsnittliga försäkringssumman i den danska statsanstalten och Arbejdernes Livsforsikringsselskab till 2,635 kronor men i de privata bolagen allenast till 1,031 kronor. — Nu torde det vara uppenbart, att i genomsnitt arbetet för anskaffande och förvaltande af en försäkring på 5,000 kronor är mindre än för anskaffande och förvaltande af 10 å 500 kronor. Särskildt torde anskaffandet af de försäkringar, som motionären antager frivilligt skulle tecknas i statsanstalten, kräfva mycket ringa arbete. Då de privata bolagen således skulle beröfvas de lättast anskaffade och billigast förvaltade försäkringarna, komme de privata bolagens anskaffningskostnader med all sannolikhet att i längden ytterligare stegras. Då, såsom nämnts, erfarenheten visat, att hufvudsakligen de större försäkringstagarna använda sig af anstalter utan agenter, skulle således framför allt de mindre försäkringstagarna komma att drabbas af denna stegring i de privata bolagens omkostnader.

Ehuru utskottet sålunda icke kan dela motionärens uppfattning om gagnet af en statens lifförsäkringsanstalt, vill utskottet icke förneka, att missförhållanden förefinnas inom det nuvarande försäkringsväsendet. Den alltför häftiga konkurrensen mellan bolagen, returprovisionssystemet, de oproportionerligt dryga omkostnaderna hos en del af särskildt de yngre bolagen m. m. visa, att förhållandena inom det svenska lifförsäkringsväsendet icke alltigenom äro tillfredsställande. Utskottet håller enellertid före, att dessa missförhållanden bäst kunna undanrödjas dels genom lagstiftningsåtgärder dels ock genom bolagens egna initiativ. Utskottet har sig också bekant, att man inom försäkringskretsar har sin uppmärksamhet fäst på

förefintliga missförhållanden, och att man är sysselsatt med att finna lämpliga åtgärder för att i möjligaste mån undanröja desamma.

I dessa afseenden vill utskottet erinra därom, att i det af försäkringsinspektionen med biträde af sakkunniga utarbetade förslaget till ny försäkringslag intagits bestämmelser, afsedda att undanröja befintliga missförhållanden inom agentväsendet samt att begränsa omkostnaderna. Enligt detta förslag skulle nämligen uppdrag att för försäkringsbolag, som meddelar lifförsäkring eller annan personförsäkring för längre tid än tio år, anskaffa eller förmedla anskaffning af ansökningar om dylik försäkring, lämnas allenast åt den, som hade försäkringsinspektionens tillstånd att utföra sådan verksamhet såsom ombud för bolaget. Sådant tillstånd skulle lämnas allenast för högst ett år i sänder. Returprovision skulle förbjudas. För nya bolag och de gamla bolag, som vilja begagna sig af de förmåner, lagen i vissa hänseenden erbjuder, skulle Kungl. Maj:ts fastställa omkostnadsplan, hvarjämte bolaget för hvarje år skulle meddela en jämförelse mellan de verkliga omkostnaderna och den fastställda planen. Vid beräkning af premiereserven skulle hänsyn tagas till anskaffningskostnaderna på sådant sätt, att desamma om ej helt så dock till en ej alltför ringa del skulle fördelas på hela premiebetalningstiden.

Att på lagstiftningens väg åtskilligt kan vinnas visa äfven exemplen från Förensta staterna, där för några år sedan missförhållandena inom försäkringsväsendet voro synnerligen svåra, men där, sedan bestämmelserna i försäkringslagen skärpts, väsentlig förbättring inträdt.

Utskottet hemställde, att Första kammaren icke måtte bifalla motionen.

Utskottet, som fullständigt delar motionärens uppfattning, att för närvarande svåra missförhållanden vidlåda det svenska lifförsäkringsväsendet, skulle därför kunnat tillstyrka en utredning, som afsett att söka finna medel till undanröjande af dessa missförhållanden. Däremot har utskottet icke blifvit öfvertygad om att en statsanstalt för lifförsäkring skulle kunna på det sätt motionären hoppas bidraga till att skapa sunda förhållanden på lifförsäkringsområdet, då erfarenheten beträffande dylika anstalter i utlandet icke kan sägas visa därhän.

Huruvida förhållandena i framtiden möjligen kunna blifva sådana, att frågan om inrättande af en statsanstalt för lifförsäkring kan behöfva upptagas, beror enligt utskottets mening i hög grad på huru ålderdomsförsäkringsfrågan blir löst och hvilka statsorgan för försäkring, som då blifva upprättade. Måhända kan det befinnas lämpligt att i samband med statens organ för ålderdomsförsäkring upprätta en statens lifförsäkringsanstalt.

*Utskottets
yttrande.*

I hufvudsaklig anslutning till de synpunkter, som gjorts gällande i Första kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande, och under framhåfvande af att lagstiftningen med det snaraste bör söka råda bot på förefintliga missförhållanden inom liffförsäkringsväsendet, får utskottet hemställa,

att förevarande motion icke måtte till någon Andra kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 17 maj 1912.

På utskottets vägnar:

RICKARD SANDLER.

Reservation

af herrar *Sandler*, *Sjöberg* i Sköfde, *Nilsson* i Kristianstad och *Lindqvist* i Kosta, hvilka anfört:

Motionens utgångspunkt är de missförhållanden, som motionären anser förefinnas inom det svenska liffförsäkringsväsendet. Särskildt anmärkes i motionen på de i förhållande till premieinkomsten opropotionerligt höga omkostnaderna och den relativt låga premieåterbäringen eller vinstutdelningen samt det stora antalet annullerade försäkringar. Såsom grundorsak till missförhållandena betraktas de alltför höga premierna, som locka till ett föga sparsamt handskande med inkomsterna.

Ehuru såväl Första kammarens som Andra kammarens tillfälliga utskott gifvit motionären rätt i hvad angår förekomsten af missförhållanden inom försäkringsväsendet, anse vi oss, då vi i slutyrkandet skilja oss från utskottet, böra något belysa dessa förhållanden, som utgöra utgångspunkten för såväl motionärens som vårt yrkande. Därtill är så mycket mer anledning som de af motionären lämnade uppgifterna böra kompletteras utöfver hvad i Första kammarens andra tillfälliga utskotts yttrande skett. Uppgifter från ett eller två år torde icke kunna ge en tillräckligt korrekt bild af förhållandena, och framför allt lär väl icke utvecklingstendenserna därur vara att med tillräcklig tydlighet afläsa. Äfven det material som

härnedan meddelas borde för slutsatsernas större säkerhet ha varit fylligare men bör ändock kunna ge någon vägledning i frågan.

Beträffande omkostnader och försäkringstagarnas vinst meddelas i nedanstående tabeller uppgifter, hämtade ur försäkringsinspektionens berättelser, rörande dels lifförsäkringsaktiebolagen, dels de ömsesidiga bolagen för tiden 1905—1910.

A. Lifförsäkringsaktiebolagen.

	Premie- inkomst. ¹⁾	Förvaltn.- kostnader i % af pre- miein- komst.	Provi- sioner i % af pre- miein- komst.	Vinst ²⁾ i % af pre- miein- komst.		Premie- inkomst. ¹⁾	Förvaltn.- kostnader i % af pre- miein- komst.	Provi- sioner i % af pre- miein- komst.	Vinst ²⁾ i % af pre- miein- komst.
1905	9,752,500	9,9	7,1	9,4	1908	11,294,800	10,2	9,2	11,1
1906	10,245,700	9,7	7,4	17,2	1909	11,554,700	10,8	8,8	11,1
1907	10,578,000	10,2	8,5	12,1	1910	11,757,200	10,8	9,1	13,0

B. Ömsesidiga lifförsäkringsbolagen.

	Premie- inkomst. ¹⁾	Förvaltn.- kostn.	Provi- sion.	Vinst. ²⁾		Premie- inkomst. ¹⁾	Förvaltn.- kostn.	Provi- sion.	Vinst. ²⁾
1905	9,265,700	13,8	16,3	4,8	1908	12,470,800	13,7	18,3	6,4
1906	10,041,200	14,3	18,0	5,6	1909	13,745,600	13,5	17,2	6,7
1907	11,665,700	13,8	18,1	5,3	1910	14,957,400	15,0	14,2	7,2

Af dessa siffror framgår

1) beträffande lifförsäkringsaktiebolagen: att omkostnaderna, såväl förvaltningskostnader som provisioner under dessa år visserligen icke snabbt men påfallande regelbundet stigit, samt att försäkringstagarnas vinstandel varierat oregelbundet men snarare med fallande än med stigande tendens. Själfva utdelningen till försäkringstagarna — hvarom siffror icke särskildt medtagits — har varit synnerligen oregelbunden. Detta under det att rörelsen i sin helhet varit i en tillväxt, hvilken borde ha medfört någon procentuell nedgång i omkostnaderna.

2) beträffande de ömsesidiga bolagen: att omkostnaderna äro ungefär dubbelt så höga som i lifförsäkringsbolagen medan vinsten är hälften eller därunder, att omkostnaderna tillhopatagna visa föga förändring men vinsten en relativ ökning, under det att premieinkomsten varit i raskt

¹⁾ Premieintäkt minskad med återförsäkringspremier.

²⁾ Utdelad och afsatt vinst till försäkringstagarna tillhopatagna.

växande. (Intrycket af en viss förskjutning af kostnaderna från provisioner till förvaltningskostnader torde väsentligen böra tillskrifvas en förändrad bokföring af anskaffningskostnaderna för ett af de största bolagen i försäkringsinspektionens berättelse.)

Dessa omkostnader — uppgående för aktiebolagen till cirka 20 % och för de ömsesidiga bolagen till cirka 30 % — torde med fog, särskildt beträffande de senare, kunna betecknas såsom oproportionerligt höga. Oroväckande är framför allt tendensen till stegring, hvilken kraftigare än i dessa uppgifter framträder vid jämförelse med längre tillbaka liggande perioder. (Enligt motionärens efter »Gjallarhornet» meddelade uppgift för perioden 1887—1899 i genomsnitt 15,14 %.)

För enskilda bolag äro än sämre siffror att uppvisa. Ett af våra största folkförsäkringsbolag har under åren 1905—1910 visat omkostnads-siffror varierande omkring 40 % af premieinkomsten (ett år 44,5 %).

En närmare analys af orsakerna skulle kräva ett mer detaljeradt material än i försäkringsinspektionens berättelse är publicerad. Otvifvelaktigt torde en hufvudroll spelas af engångskostnaderna, hvarjämte för folkförsäkringsbolagen premieinkasseringen medför stora afbränningar.

En anmärkningsvärdt stor del af dessa stora kostnader synes nu vara nedlagd så godt som alldeles förgäfvades, i det en stor procent af försäkringarna blifva annullerade. För att erhålla någon slags måttstock på omfattningen af denna företeelse meddelas här nedan en tabell, däri beloppet upphörda försäkringar »af andra orsaker» (än dödsfall och återköp) beräknats i procent af antagna försäkringssumman för året.

Affallssiffror för lifförsäkringsbolagen.

	Aktiebolag.	Ömsesidiga bolag.		Aktiebolag.	Ömsesidiga bolag.
1905	34,1 %	38,4 %	1908	37,3 %	41,3 %
1906	33,9 »	33,8 »	1909	45,3 »	45,1 »
1907	33,0 »	33,7 »	1910	38,9 »	47,8 »

Häri framträder (för aktiebolagen t. o. m. 1909, för de ömsesidiga t. o. m. 1910) en stark stegring af de förfallna försäkringarna, utvisande att en växande del af det arbete, som utföres i försäkringsrörelsen utföres till föga nytta.

Särskildt inom folkförsäkringen tager denna föga samhällsnyttiga företeelse oroväckande dimensioner. Ett stort folkförsäkringsbolag, som 1905 kunnat annotera en affallsprocent af 32,3 (1906 t. o. m. blott 26,0) har 1910 siffran 51,1 %.

Anledningar till ett allvarligt öfvervägande hvilka åtgärder som från det allmännas sida böra vidtagas synas sålunda icke saknas. Närmast erbjuda sig trenne vägar: ökad lagstiftningskontroll öfver försäkringsrörelsen, genomförande af lifförsäkringsmonopol och upprättande af en statens mönsteranstalt för lifförsäkring. Till frågan om statsmonopol — hvarigenom ju ostridigt konkurrensens olägenheter vore updanröjda — föreligger det icke nu någon anledning att taga ställning. Aterstå således lagstiftningsvägen och upprättande af en konkurrerande statsanstalt. Såväl Första kammarens som Andra kammarens utskott hafva (det senare i hvar fall för närvarande) fullständigt afböjt den senare tanken under hänvisning till att missförhållandena icke skulle rättas genom en statsanstalt men väl kunna aflägsnas genom de lagstiftningsåtgärder, som kunna komma till stånd genom den nya försäkringslagen.

Det anföres gentemot motionärens uppslag hufvudsakligen, att utländska erfarenheter icke vittna till fördel för en statsanstalts konkurrenskraft, att den icke skulle kunna arbeta med någon afsevärd reducering af omkostnaderna, att den sålunda icke skulle kunna frampressa sundare förhållanden i andra anstalter, hvilket vore så mycket mindre troligt som inhemska erfarenhet vitsordar möjligheten för sämre skötta företag att framgångsrikt konkurrera med de bättre, att *om* den skulle lyckas att slå igenom och utöfva afsedt tryck på de privata bolagen detta skulle innebära en fara för landets försäkringsväsende i allmänhet genom minskning af försäkringsbeståndet samt speciellt för de små försäkringstagarna, hvilka sannolikt skulle drabbas af stegring i de privata bolagens omkostnader, då i första hand de större försäkringstagarna kunna förväntas begagna sig af statsanstalten.

Mera väntar sig utskottet däremot af de föreslagna nya lagstadgandena om returprovision, agenter och omkostnadsplan.

Vi äro öfvertygade, att en skärpning af bestämmelserna i försäkringslagen skall verka till bättnad för landets försäkringsväsen. Däremot finna vi det tvifvelaktigt, om denna väg *ensam* skall leda till det afsedda målet, då åtminstone hittills föreslagna lagstadganden knappast med säkerhet kunna väntas framtvinga en bättre skötsel af vissa försäkringsanstalter.

Man torde därför böra tillse, huruvida verkligen sådana afgörande skäl förebringats mot en statsanstalt, att tanken på en sådan bör alldeles afvisas. Af försäkringsinspektionens promemoria framgår nu, att den danska statsanstalten arbetar med väsentligt lägre kostnader än våra svenska bolag (1910 t. ex. 7,4 % af premieinkomsten mot 19,9 % i våra aktiebolag och 29,2 % i våra ömsesidiga bolag, med hvilken senare siffra torde jämföras »Arbeidernes livförsäkringsselskabs» 19 %), vidare att trots mycket

reservfondbildning och trots öfverförande af stora belopp till statskassan vinstutdelningen i den danska statsanstalten är så stor, att försäkringarnas nettokostnad understiger i vissa fall betydligt nettokostnaderna i det svenska bolag, som af försäkringsinspektionen angifves såsom utvisande bland de lägsta siffrorna samt slutligen att annullationsprocenten (1910 13,3 % af utlösta försäkringar) är i jämförelse med svenska erfarenheter utomordentligt låg.

Ehuru särskilda omständigheter kunna ha medverkat till dessa fördelaktiga jämförelsetal, synes dock ur dem tydligt framgå möjligheten att arbeta med betydligt reducerade kostnader.

Det genmäles emellertid, att detta icke behöfver ha någon inverkan på andra bolags omkostnadsplaner, under hänvisning till vissa svenska bolags framgångsrika konkurrens med bättre administrerade företag. Man torde dock ha anledning förmoda, att med detta skulle ställa sig helt annorlunda, därest allmänheten bereddes tillfälle att få nödig klarhet öfver de olika bolagens sätt att tillvarataga försäkringstagarnas bästa.

Den danska statsanstalten arbetar, som af meddelade uppgifter framgår, med agenter, hvilket visar att äfven utan agenturväsendets bortskärande stora besparingar kunna göras. Agenturväsendets *fullständiga* afskaffande är ett förslag, emot hvilket man kan ha anledning ställa sig i någon mån skeptisk, men redan en betydande minskning måste medföra afsevärda lättnader i omkostnadskontot.

Om därmed skulle följa en mindre forcerad tillväxt af försäkringsbeståndet, så kan detta innebära sundare förhållanden inom försäkringsrörelsen, därest samtidigt, såsom man har anledning hoppas, annullationsprocenten nedgår.

En förenkling af anskaffnings- och inkasseringsapparaten skulle sannolikt minska tillkomsten af småförsäkringar. Men härtill är att erinra, det dessa småförsäkringar böra blifva i stor utsträckning öfverflödiga genom ålderdomsförsäkringens genomförande i vårt land. Den af utskottet framkastade tanken på en eventuell kombination mellan den allmänna ålderdomsförsäkringen och en statlig lifförsäkringsanstalt anse vi värd synnerligt beaktande, liksom äfven frågan om en anknytning till riksförsäkringsanstalten är värd att tas i öfvervägande.

Det synes oss föreligga goda skäl för att en statens lifförsäkringsanstalt skulle kunna fylla en hälsosam uppgift såsom regulator på försäkringsväsendet. Men förvisso kan den icke göra en förbättrad lagstiftning öfverflödig. Tvärtom böra bägge dessa slag af åtgärder kunna förträffligt komplettera hvarandra.

Då emellertid det nu föreliggande materialet icke synes oss tillräckligt för att man skulle kunna uttala ett *afgörande* omdöme vare sig

för eller emot en statlig liffförsäkringsanstalt, hafva vi hvarken kunnat biträda utskottets hemställan eller motionärens yrkande oförändradt, då detta senare tar alltför bestämd ställning i en fråga, som först efter grundlig pröfning kan nöjaktigt besvaras. Men en sådan pröfning synes oss motionärens uppslag vara väl värdt, hvarför vi hemställa,

att Andra kammaren ville i anledning af den förevarande motionen för sin del besluta, att Riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t anhålla om utredning angående möjligheten och lämpligheten af att en statens liffförsäkringsanstalt upprättas samt om framläggande af de förslag, hvartill utredningen må kunna föranleda.
